

Άρθουρ Σοπενχάουερ

Αποσπάσματα

Η ΤΕΧΝΗ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΣ

Όταν κρίνουμε την ευτυχία κάποιου πλούσιου, νέου, ωραίου, τιμημένου, το μόνο που ζητάμε είναι να μάθουμε αν είναι χαρούμενος. Ενώ αντίθετα αν ο άνθρωπος είναι όντως χαρούμενος, δεν μας ενδιαφέρει καθόλου αν είναι νέος ή γέρος, πλούσιος ή φτωχός: ξέρουμε ότι είναι ευτυχισμένος. Γι' αυτό και όποτε έρχεται να μας βρει η ευθυμία, πρέπει να της ανοίγουμε την πόρτα διάπλατα. Γιατί ο χρόνος των επισκέψεών της δεν είναι ποτέ ακατάλληλος. Εμείς όμως, αντί να κάνουμε ακριβώς αυτό, αναρωτιόμαστε αν έχουμε πραγματικά λόγο να είμαστε χαρούμενοι, φοβόμαστε μήπως η ευθυμία μάς αποσπάσει απ' τις σοβαρές σκέψεις και φροντίδες. Ποια ωφέλεια θα προκύψει απ' αυτές τις τελευταίες, δεν ξέρουμε ούτε κι εμείς οι ίδιοι, ενώ η ευθυμία είναι το πιο σίγουρο κέρδος. Επειδή μάλιστα η ωφέλειά της αφορά άμεσα το παρόν, είναι το Ύψιστο αγαθό για την ίδια την ύπαρξη, η οποία στην ουσία δεν είναι παρά ένα ενιαίο και αδιαίρετο παρόν ανάμεσα σε δύο απεραντοσύνες. Άρα, η ευθυμία είναι το αγαθό που μπορεί να αντικαταστήσει όλα τα άλλα, ενώ δεν μπορεί να αντικατασταθεί από κανένα. Γι' αυτό και η επιδίωξή της πρέπει να έχει για μας απόλυτη προτεραιότητα. Σίγουρο επίσης είναι ότι στην χαρούμενη διάθεση τίποτε δεν συνεισφέρει λιγότερο από την εξωτερική ευδαιμονία και τίποτα περισσότερο από την υγεία. Γι' αυτό και

πρέπει η τελευταία να προτάσσεται κάθε άλλου αγαθού και να κάνουμε συνειδητή προσπάθεια να τη διαθέτουμε στον ύψιστο δυνατό βαθμό, ώστε να είμαστε σε θέση ν' απολαύσουμε τον καρπό της, που είναι η ευθυμία. Πρέπει επίσης ν' αποφεύγουμε τις έντονες και παρατεταμένες πνευματικές προσπάθειες και τέλος να κινούμαστε για δύο τουλάχιστον ώρες κάθε μέρα στον καθαρό αέρα.

ΠΩΣ ΝΑ ΜΗ ΧΑΝΕΤΕ ΠΟΤΕ ΤΟ ΔΙΚΙΟ ΣΑΣ

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε σαν θέσφατο μια κοινή προκατάληψη, διότι οι περισσότεροι άνθρωποι συντάσσονται με τη θέση του Αριστοτέλη ότι μπορούμε να ισχυριστούμε ως σωστό αυτό που πιστεύουν οι πολλοί. Δεν υπάρχει γνώμη, όσο παράλογη κι αν είναι που οι άνθρωποι να μην είναι έτοιμοι να την ασπαστούν μόλις πειστούν πως είναι κοινώς αποδεκτή. Το παράδειγμα των άλλων επηρεάζει τόσο τη σκέψη τους όσο και τις πράξεις τους. Είναι σαν πρόβατα που ακολουθούν τον αρχηγό του κοπαδιού όπου τους οδηγήσει. Θα προτιμούσαν να τον ακολουθήσουν στο θάνατο παρά να σκεφτούν από μόνοι τους.

Είναι πολύ περίεργο που η γενική απήχηση μιας γνώμης έχει για τους ανθρώπους τόση βαρύτητα. Η ίδια τους η εμπειρία είναι σε θέση να τους διδάξει πως η αποδοχή μια γνώμης γίνεται άκριτα και είναι αποτέλεσμα μίμησης. Παρόλα αυτά οι ίδιοι δεν το αντιλαμβάνονται ποτέ, καθώς δεν κατέχουν αυτογνωσία. Μόνο οι εκλεκτοί σύμφωνα με τον Πλάτωνα : "τις πολλούς πολλά δοκεί", που σημαίνει πως ο κόσμος μπορεί να σκέφτεται αμέτρητες ανοησίες, και δεν είναι δυνατό ν ασχοληθούμε με όλες.

Η ΤΕΧΝΗ ΝΑ ΕΠΙΒΙΩΝΕΙΣ

Κάθε προικισμένος άνθρωπος, κάθε άνθρωπος που δεν ανήκει στα θλιβερά 5/6 της ανθρωπότητας που είναι εκ φύσεως μειονεκτικά, όταν περάσει τα σαράντα είναι δύσκολο να μη δείξει κάποια στοιχεία μισανθρωπίας. Γιατί κρίνοντας απ' τον εαυτό του, έχει καταλήξει στα συμπεράσματά του σχετικά με τους άλλους κι έχει ανακαλύψει πως σε ό,τι αφορά το κεφάλι αλλά και την καρδιά, πολλές φορές μάλιστα και τα δύο, έχει φτάσει σ' ένα επίπεδο που οι άλλοι αδυνατούν να φτάσουν, γι' αυτό και αποφεύγει την οποιαδήποτε σχέση μαζί τους. Για τον ίδιο λόγο, ο καθένας αγαπάει ή μισεί τη μοναξιά του, με άλλα λόγια την παρέα με τον εαυτό του, ανάλογα με το πόσο αξίζει ο ίδιος. Όταν είμαστε νέοι, ό,τι και να μας λένε οι άλλοι, θεωρούμε πως η ζωή είναι ατέλειωτη και χρησιμοποιούμε τον χρόνο μας απερίσκεπτα -όσο μεγαλώνουμε όμως, αρχίζουμε να κάνουμε οικονομία. Γιατί προς τα τέλη της ζωής μας, κάθε μέρα που ζούμε μας προκαλεί μια αίσθηση που μοιάζει μ' αυτήν που έχει σε κάθε του βήμα ο εγκληματίας, όταν τον πάνε στο ικρίωμα. Όσο περισσότερο ζούμε, τόσο λιγότερα γεγονότα μάς φαίνονται σημαντικά, ή αρκετά σπουδαία, για να θέλουμε να τα θυμόμαστε αργότερα, να τα κρατήσουμε δηλαδή σταθερά στη μνήμη μας: γι' αυτό και μόλις περάσουν, τα ξεχνάμε. Περνάει λοιπόν ο χρόνος έτσι, χωρίς ν' αφήνει ίχνη. Όσο μεγαλώνουμε ζούμε με όλο και λιγότερη συνείδηση. Τα πράγματα έρχονται και παρέρχονται χωρίς να μας κάνουν εντύπωση· σαν ένα έργο τέχνης που το έχουμε δει χιλιάδες φορές: κάνουμε αυτό που πρέπει να κάνουμε και μετά δεν ξέρουμε αν το έχουμε κάνει ή όχι. Και καθώς η ζωή γίνεται όλο και πιο ασυναίσθητη, επιταχύνεται και η γενικότερη ασυνείδησία, οπότε η ζωή περνάει όλο και πιο γρήγορα. Γενικά μπορεί κανείς να

πει ότι τα πρώτα σαράντα χρόνια της ζωής μάς δίνουν το κείμενο, τα επόμενα τριάντα τα σχόλια πάνω στο κείμενο, τα οποία μας επιτρέπουν να καταλάβουμε για πρώτη φορά σωστά το νόημα, τις αναφορές, τα ηθικά διδάγματα και τις λεπτές έννοιες του κειμένου. Προς τα τέλη της ζωής συμβαίνει κάτι ανάλογο μ' αυτό που γίνεται στο τέλος ενός χορού μεταμφιεσμένων: πέφτουν οι μάσκες. Τότε βλέπεις καθαρά ποιους ακριβώς είχες συναναστραφεί στη διάρκεια της ζωής σου. Γιατί τότε βγαίνουν οι χαρακτήρες των ανθρώπων πραγματικά στο φως, οι πράξεις έχουν επιτέλους καρποφορήσει, τα επιτεύγματα έχουν σωστά εκτιμηθεί και καθετί το ψεύτικο έχει γκρεμιστεί. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι γενικά, και ανεξάρτητα από τις επιμέρους συνθήκες και τις ιδιαιτερότητες, η νιότη χαρακτηρίζεται από μια κάποια μελαγχολία και θλίψη, ενώ τα γηρατειά αντίθετα χαρακτηρίζονται από μια σχετική ευθυμία: και ο λόγος γι' αυτό δεν είναι άλλος απ' το γεγονός ότι ο νέος υπηρετεί δουλικά τον δαίμονα εκείνο, που δεν τον αφήνει ούτε στιγμή ήσυχο. Στο ίδιο αίτιο μπορεί να αποδοθεί σχεδόν κάθε δυστυχία που καταδυναστεύει ή απειλεί τον άνθρωπο. Ο ηλικιωμένος όμως είναι χαρούμενος και γαλήνιος, μοιάζει με κάποιον που μετά από πολλά χρόνια έχει απαλλαγεί από τα δεσμά του και κινείται πια ελεύθερα. Από την άλλη μεριά ωστόσο πρέπει να ειπωθεί ότι, όταν σβήνει το σεξουαλικό ένστικτο, χάνεται ο πραγματικός πυρήνας της ζωής, και το μόνο που μένει είναι το κέλυφος· η ζωή δηλαδή μοιάζει με μια κωμωδία, που ξεκινάει με κανονικούς ηθοποιούς και μετά συνεχίζει να παίζεται μέχρι το τέλος από κούκλες που έχουν φορέσει τα ρούχα των ανθρώπων.

ΤΟ ΑΣΗΜΑΝΤΟ ΑΙΩΝΙΑ ΕΠΤΑΙΝΟΥΝ

Μια ήρεμη και χαρωπή ιδιοσυγκρασία που απορρέει από απόλυτη υγεία και ευτυχή εσωτερική οργάνωση, ένα καθαρό, ζωηρό, διεισδυτικό, με σωστή αντίληψη των πραγμάτων μυαλό, μια μετρημένη, ήπια βούληση και συνεπώς μια ήσυχη συνείδηση – αυτά είναι προτερήματα που κανένα αξίωμα και κανένας πλούτος δεν μπορεί ν' αντικαταστήσει. Γιατί αυτό που είναι κανείς για τον εαυτό του, αυτό που τον συνοδεύει στη μοναξιά και που κανένας δεν μπορεί να του το δώσει ή να του το πάρει, είναι γι' αυτόν ουσιαστικότερο απ' όλα όσα έχει ή, επίσης, από το πώς μπορεί να είναι στα μάτια των άλλων. Ένας άνθρωπος με πλούσιο πνεύμα σε πλήρη μοναξιά ψυχαγωγείται θαυμάσια με τις δικές του σκέψεις, ενατενίσεις και φαντασίες, ενώ η συνεχής εναλλαγή από παρέες, θεάματα, γιορταστικές εκδηλώσεις, εκδρομές δεν μπορεί να αποτρέψει τη βασανιστική πλήξη ενός πνευματικά αμβλυμένου. Ένας καλός, μετριοπαθής, ήπιος χαρακτήρας μπορεί να είναι ευχαριστημένος υπό συνθήκες φτώχειας, ενώ ένας άπληστος, φθονερός και κακός δεν είναι ευχαριστημένος μέσα σε όλα τα πλούτη. Ακόμα, για κάποιον που έχει διαρκώς την απόλαυση μιας εξαιρετικής, πνευματικά σημαντικής ατομικότητας, οι περισσότερες των γενικά επιδιωκόμενων απολαύσεων είναι εντελώς περιττές, και μάλιστα μόνο ενοχλητικές και βαρετές.

Και ο Σωκράτης, βλέποντας κάποια πολυτελή εμπορεύματα που ήταν απλωμένα για πούλημα, είπε: "Πόσα πράγματα λοιπόν υπάρχουν που δεν τα έχω ανάγκη!"

Από αυτά λοιπόν συνάγεται ότι η εξάρτηση του ανθρώπου από τις εξωτερικές περιστάσεις είναι πολύ μικρότερη απ' ό, τι νομίζουμε συνήθως. Μόνο ο παντοδύναμος χρόνος ασκεί και εδώ τα

δικαιώματά του σ' αυτόν υποκύπτουν σιγά σιγά τα σωματικά και τα πνευματικά χαρίσματα. Μόνο ο ηθικός χαρακτήρας δεν καταβάλλεται από τον χρόνο»

ΠΑΡΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ

Όταν, στο τέλος της ζωής τους, οι περισσότεροι άνθρωποι κοιτάζουν προς τα πίσω, ανακαλύπτουν ότι έζησαν όλη τους τη ζωή εν αναμονή. Με έκπληξη θα συνειδητοποιήσουν ότι αυτό που άφησαν να τους διαφύγει χωρίς να το εκτιμήσουν και να το απολαύσουν, δεν ήταν άλλο από τη ζωή τους. Έτσι λοιπόν ο άνθρωπος, ξεγελασμένος από την ελπίδα, χορεύει προς την αγκαλιά του θανάτου.

Ο άνθρωπος είναι αδύνατο να ζήσει ευτυχισμένη ζωή. Το καλύτερο που μπορεί να κατορθώσει είναι να ζήσει μια ηρωική ζωή.

Η αίσθηση δύο φίλων που συναντιούνται έπειτα από μια ολόκληρη γενιά απουσίας είναι μια αίσθηση μεγάλης απογοήτευσης για τη ζωή στο σύνολό της.

Αν μπορούσαμε να δούμε το μέλλον, υπάρχουν φορές που τα παιδιά θα έμοιαζαν με αθώους φυλακισμένους, καταδικασμένους όχι σε θάνατο, αλλά στη ζωή, και προς το παρόν εντελώς ανίδεους για το τι σημαίνει η ποινή τους.

Η ευθυμία και η ελαφράδα της νεότητάς μας οφείλονται εν μέρει στο γεγονός ότι ανηφορίζουμε το βουνό της ζωής και

δε βλέπουμε το θάνατο που βρίσκεται στη βάση της άλλης μεριάς.

Ευτυχισμένος είναι ο άνθρωπος που μπορεί μια για πάντα να αποφεύγει να έχει παρτίδες με μεγάλο αριθμό συγγενικών του όντων.

Αν σωπάσω για το μυστικό μου, το κρατώ φυλακισμένο. Αν το αφήσω να ξεφύγει από τη γλώσσα μου, με κρατά εκείνο. Στο δέντρο της σιωπής κρέμονται οι καρποί της γαλήνης.

Δεν υπάρχει τριαντάφυλλο χωρίς αγκάθια. Πολλά αγκάθια όμως είναι χωρίς τριαντάφυλλο.